

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты IX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
IX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың IX Халықаралық ғылыми конференциясы = IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014».
– Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр.
(қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университеті, 2014

6. Маркетинг туристік фирма ішіндегі басқаруды сыртқы орта шындықтарымен байланыстыруды қамтамасыз ететін механизм болып табылады. Ол нарық конъюнктурасы, бәсекелестер, туристік ағыс бағыттары, тенденциялары, туристік өнім трансформациялары, тұтынушылар талғамы мен қалауындағы өзгерістер жайлы ақпарат беріп, маркетингтік стратегия, жоспар, ұсыныс, акциялар және басқа құралдар арқылы туристік фирманы басқарудың барлық элементтеріне ықпал етіп, фирманың туристік өнімді шығаруына тікелей қатысады.

Жалпы алғанда зерттеу жұмысының нәтижесінде Қазақстандағы, соның ішінде Шығыс Қазақстан облысындағы туризм саласын ары қарай дамыту үшін маркетингтік қызметтің маңыздылығы, турфирманың бәсекелес нарықтық ортада маркетинг қағидалары негізінде әрекет етуі барлық мүдделі жактардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға мүмкіндік беретіндігі ғылыми тұрғыда негізделді.

Пайдаланылған әдебиеттер

1 Қазақстандағы туристік қызметтің дамуы (мақала) баспа «Аманжолов оқулары- 2005» атты Халықаралық ғылыми-практикалық конференцияның материалдары, Өскемен, 2005, б.162-165. - 0,2 б.п.

2 Кластерлік саясаттағы Қазақстанның туристік өнімі (мақала) баспа «С. Аманжолов оқулары- 2007» атты Халықаралық ғылыми-практикалық конференцияның материалдары, Өскемен, 2007, б.20-25. - 0,3 б.п.

3 Туристік фирмалардағы маркетингті басқарудың теориялық негіздері (мақала) баспа Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция «Қазақстанның экономикалық өсуінің даму стратегиясы: тәжірибелер, мәселелері және болашағы», Алматы, 2008, б.110-113. - 0,3 б.п.

УДК 330.123.6

АТЫРАУ ОБЛЫСЫНДАҒЫ ІСКЕРЛІК ТУРИЗМНІҢ ДАМУЫ МЕН ПЕРСПЕКТИВАСЫ

Есенғалиева Т.А.

магистрант экономического факультета ЕНУ им.Л.Н.Гумилева

Ел дәулетін ешбір шығынсыз арттырудың өте тиімді жолы қайсы дегенде, көпшілік алдымен ауызға туризмді алары анық. Себебі, әлемдік тәжірибенің өзі көрсетіп отырғандай, аршынды адыммен алға кеткен мемлекеттердің көпшілігі өз қоржындарын түрлі инвестициялармен толтыру кезінде көбіне көп осы салаға арқа сүйейді расында, экономиканың қарыштап дамуында туризмнің алар орны айрықша. Оған ешкім күмән келтірмейді. Дүниежүзілік туристік ұйымның соңғы кездегі таратқан мәліметтеріне қарағанда, осы саламен айналсытан мемлекеттер қазынасына сырттан түсетін инвестицияның 10 пайызға жуығы тек біз сөз етіп отырған табыс көзінің еншісіне тиесілі екен. Сондықтан да туризмнен түскен кіріс дүниежүзі бойынша әлі күнге дейін мұнай экспорты мен көлік сатудан кейінгі үшінші орынды иеленіп келеді.

Аймақаралық басқарма органдардың алдындағы маңызды міндеттердің бірі, аймақтың әлеуметтік-экономикалық дамуына әсер ететін, туризм дамуының басым бағыттарын анықтау болып табылады.

Туризм түрлерінің арасынан іскерлік туризмді қарастыруға болады. Іскерлік туризм тарихы қызықты. Ол жұмақтан қуылған Адам мен Ева күн астынан өз орындарын табуға сапар шеккен кезде бастау алған. Содан бері жалғасып жатқан адамзат тарихы тікелей іскерлік туризммен байланысты. Араб елдеріндегі танымал ертегілердің тең жартысы саяхаттаушы көпес Синдбадаға арналған. Варягтан Грекияға дейінгі жолды және Ұлы Жібек Жолын ашқан кім? Ұлы географиялық ашылуларды ашқан кім? Марко Поло мен Афанасий

Никитин, Васко да Гамма, Христофор Колумб сапарға не үшін аттанды? Біз оларды құпия сырларды іздеу іздеушілер деп атаймыз, бірақ олардың көбі сапарларына арнайы мақсат қойып сол мақсаттарына жету үшін аттанғандарын ұмытпағанымыз абзал. Яғни қазіргі тілмен айтқанда олар нағыз іскерлік сапарлар жасағандар болып табылады. Қазіргі таңда әр бір 10 млн адамның төртіншісі алыс-жақын, ұзақ-қысқа уақытқа қызмет қажеттілігіне байанысты сапарларға аттанады. Және сапарлардың үлкен барлық секторлары әр түрлі іскерлік мақсаттарда жасалып, жалпылай іскерлік туризм болып аталады. Іскерлік туризм кез келген мемлекеттің ұлттық экономикасының дамуында үлкен рөл атқарады және әлемдік нарық интеграциясында белсенді қызмет атқарады. Іскерлік туризмнің маңызды белгілері, ол жоғары көлемдегі кіріс әкелуі, сапарлардың көптігі, барлық маусымда да жұмыс жасауы және болжамдылығы. Сонымен қатар туризмнің бұл қарастырылып отырған түрі экономиканың басымдылығына бағытталған.

Халықаралық тіл болып саналатын ағылшын тілінде тек бизнесте емес, сонымен қатар туризмде де tourism термині іскерлік туризмде қолданылмайды. Ол үшін бөлек - «business tourism» түсінігі қолданылады.

Зерттеушілер «бизнес-туризм» түсінігінің орнына көбіне ағылшынша қысқартылған термин – MICE қолданады. Туризмнің бұл түрінің құрылымы төмендегідей көрсетіледі: Meetings Incentives Conferences Exhibitions – Іскерлік кездесулер, Инсентив-туризм, Конференциялар, Көрмелер.

Іскерлік туризм дегеніміз - профессионалды міндеттерді орындаумен тікелей байланысты саяхат. Бүкіл әлемдік интеграция мен іскерлік байланыстардың өсуінен іскерлік туризм жылдан жылға маңызды орын алуда. Саяхаттардың мақсаты - фирмалардың объектілерін көру немесе оған қызығушылық тудыру, іскерлік кездесу, сонымен қатар жиналыстар, конференциялар, семинарлар мен симпозиумдарды ұйымдастыру.

Іскерлік туризм қазіргі кезде ең тез дамып келе жатқан туризм түрі, бірақ өзіндік үлкен табысты туризм түрі болып тек XX ғасырдың 80-90 жылдары қалыптаса бастады. Дүниежүзілік экономиканың глобальдылығы мен оған іскерлік интенсификациясы, ғылыми және мәдени байланыстардың тікелей қатысы іскерлік туризмді динамикалық тез өсетін әлемдік шаруашылықтағы салаға айналдырды. Сондықтан бұл XX ғасырдың экономикалық феномені болып табылады [1].

Бизнес-туризмнің қызықтыратындығы жоғары табыс табуға болатындығында, сонымен қатар іскерлік келіссөздер аймақтың мәдени-тарихи жерлеріне баруымен де байланысуы мүмкін.

Іскерлік туризм халықаралық туризмнің 60% құрайды, жалпы орындардың 55-60%-ын осы іскерлік туризм мақсатымен келген туристер толтырады. Бизнес-туризм секторы әлемнің 150 елінде белсенді дамуда, ал ауқымды іскерлік шаралар үлкен мүмкіндікке ие аймақтарда болады. Жыл сайын 100 млн аса бизнес сапарлар орындалуда. Іскерлік сапарлар географиясы өте кең. Іскер туристердің көпбөлігі қызмет мақсатымен Еуропа елдеріне көп барады. Іскерлік туризмдегі лидер елдер болып АҚШ, Франция, Германия, Ұлыбритания, Италия, Испания елдері табылады. Іскерлік туризмде Азияның оңтүстік-шығыс бөлігі тез қарқынмен дамуда. Қытай мен Тайван елдеріндегі көрмелер, Оңтүстік Кореядағы жарыстар, Сингапурдағы семинарлар әлем арасында көптеп танымал болуда. Зерттеушілердің болжамы бойынша әлемнің іскерлік туризмінің аса қарқынмен дамыған 10 елі қатарына жуық арада Қытай елі де кіреді деген. Осыған байланысты іскерлік туризм нарығының дамуы елде болмасын, аймақта болмасын жаңа жұмыс орнын құраға, халықтың тұрмыс жағдайын жоғарлатуға, іскерлік белсенділіктің деңгейін көтеруге және т.б. әсер етеді, яғни әлеуметтік-экономикалық даму факторының біріне айналады.

Атырау облысы еліміздегі Астана мен Алматы қалаларынан кейінгі Қазақстандағы іскерлік туризмнің дамыған үшінші орталығы болып табылады. Облыстың іскерлік туризм саласының дамуында үлкен болашағы бар. Жалпы аймақтың экономикалық, мәдени және әлеуметтік жағынан дамуы елдің беделін көтеруге үлкен қадам болары сөзсіз. Сондықтан

аймақтағы іскерлік туризмді дамыту мақсатында жүйелі түрде құрылған нақты кешенді шаралар жүйесі атқарылуы керек.

Іскерлік туризм Атырау облысындағы туризм дамуының маңызды секторы болып табылады. Қазіргі таңда аймақта туристердің көп болуы іскерлік мақсат мүмкіншіліктерінің болуымен байланысты. Атырау өңірі - тарихи маңызды орындар мен ескерткіштері және тек осы өңірге тән жануарлар мен өсімдіктер дүниесінің өзгешелігімен, бай жер қойнауы қазбаларының ерекшеліктерімен, ғылыми, инновациялық және ең бастысы мұнай өнеркәсібінің потенциалды дамуымен қызықтырады. Атырау облысындағы мұнай өнеркәсібінің дамуы Қазақстанда және шетелде үлкен көлемде танымалдылыққа ие. Атырау облысына аймақтың өнеркәсіп орындарымен танысып және олармен іскерлік келісім шарттарға отырып, тәжірибе алмасу мақсатында әр түрлі елдерден делегациялар келеді. Атырау облысының орталығы қаласында көптеген конференциялар, көрмелер, семинарлар, симпозиумдар өткізіледі. Осындай жолмен, Атырау облысында бизнес-туризмнің дамуы он динамикалық көрсеткіш көрсетеді.

Атырау облысының іскерлік туризм нарығында өзіндік мақсаты бар, нарықта өз қызығушылығын және қажеттілігін іске асырып жатқан туристік фирмалар, MICE-индустриясының өкілдері (іскерлік индустрия), билік өкілдері, іскерлік туризм қызметін тұтынушылар, орналастыру кәсіпорындары, конгресс холлдар, көлік тасымалы, байланыс, қоғамдық тамақтандыру орындары барын айта кеткен жөн. Атырау облысының халықаралық келушілер ағымының құрылымында, алыс шетел елдерінен соңғы кезде Қытай мен Оңтүстік-шығыс Азия елдерінен келушілер санының ұлғаюымен аса өзгерістер пайда болды.

Атырау облысындағы іскерлік туризм дамуының бір бағыты болып, аймақты басқа да аймақтармен жақсы қатынаста дамытып, іскерлік туризм нарығы дамыған аймақтар арасында таңдалған аймақтың іскерлік нарығының танымалдылығын қамтамасыз ету табылады. Жоғарыда айтылғандарға қарап, іскерлік туризм дамуын MICE-шараларын және аймақтың туристік мүмкіндігімен байланыстыра отырып аймақаралық бағдарлама құру қажет деген қорытынды жасауға болады [2]. Іскерлік туризм дамуына қатысушылардың бірі Атырау облысы болып табылатын аймақаралық бағдарлама құру кезеңі келесідей болуы керек:

- іскерлік туризмнің аймақаралық бағдарламасының қатысушысы болатын аймақты таңдау;
- таңдалған аймаққа SWOT-анализ жасау;
- SWOT-анализ бойынша аймақтың қорытынды бағасын көрсету;
- аймақаралық бағдарламамен талданған өңдеу, таңдау және баға тиімділігін анықтау;
- іскерлік туризм нарығындағы таңдалған бағдарламаларды іске асыруға қызығушылық танытқан субъектілерге анықтама беру;
- тиімді аймақаралық бағдарламаны іске асыру бойынша жарнамалық іс-шараларды әзірлеу.

Қарастырылған аймақаралық бағдарламаға тек қана бизнес-шараларды өткізуге қажетті инфраструктурасы бар аймақтар, сонымен қатар көз қызықтырарлық туристік нысандары бар аймақтар қатыса алады. Маңызды материалды ресурстарға ие емес аймақтар мәдени, тарихи ресурстарды сонымен қатар, адами капиталды ұсына алады. Аймақаралық бағдарламаны әзірлеуге ұсынылған осы тәсіл аймақтың экономикасының дамуына жағдай жасайды.

Бұдан басқа, Атырау облысының іскерлік туризмінің дамуында маңызды бағыттар анықталды. Олар төмендегідей:

- жергілікті халықтың өмір сапасын жақсарту есебімен аймақты жобалау мен дамытуды басқару, мәдени-табиғи ортаны қорғау, аймақ қонақтарына халықаралық стандарттармен сәйкес келетін қызметтерді ұсыну;

- аймақ маркетингін, жалпы даму концепциясын анықтайтын және аймақтағы іскерлік туризм индустриясында келешекті бағдарлама құруды қалыптастыру;
- мақсаты іскерлік туризмге деген бәсекелік тартыста Атырау облысының бағдарын күшейту болып табылатын кешенді маркетингтік зерттеу жүргізу.

Сонымен, қазіргі таңда іскерлік туризм - елдің және аймақтың әлеуетті интеллектуалды өсуінің, сонымен қатар барлық экономика саласының дамуы үшін жаңа мүмкіндіктерді іздеудің, іскерлік байланыстарды жемісті құрудың және нығайтудың бірден-бір әдісі.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Бабкин А.В. специальные виды туризма / А.В.Бабкин. - Ростов-на-Дону: Феникс, 2008. - 252 б.
2. Чимитдоржиева О.Г. Маркетинговое управление системой делового туризма / О.Г.Чимитдоржиева, Г.М. Самостроенко // Маркетинг: теория и практика / Сборник статей Всероссийской научно-практической конференций. - Магнитогрск: ГОУ ВПО «МГТУ», 2010. - 148-153 б.

УДК 302

РАЗВИТИЯ ИНДУСТРИИ ТУРИЗМА В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН – ОДИН ИЗ ОСНОВНЫХ ИСТОЧНИКОВ ДОХОДА

Жунисбек Темирлан Сериккалиевич

kz-ast@mail.ru

Студент 3 курса, ЭФ по специальности «Туризм» ЕНУ им. Л.Н. Гумилева,
Астана, Казахстан

Научный руководитель – Д.Байсалбаева

Казахстан - это страна в самом центре Евразии (также ее еще называются «сердцем Евразии»), где древность переходит в современность, а восточные традиции к западному модерну. С приобретением независимости в Республике Казахстан была заложена основа для регулирования туристической деятельности и возрождения исторического и культурного наследия народа. Казахстан расположен в центре наиболее растущего рынка выездного туризма в мире, это благоприятное условие для развития туризма и всемирной узнаваемости Казахстана. Туризм является отраслью экономики с высокой рентабельностью и может стать при соответствующих условиях, важнейшей статьей валового национального дохода в Республике, кроме того туризм приведет к увеличению числа рабочих мест на много быстрее, чем в других отраслях.

В ноябре 2012 года в парижской штаб-квартире международного бюро выставок Астана была избрана местом проведения международной специализированной выставки ЕХРО в 2017 году с темой «Энергия будущего». Выставка «ЭКСПО-2017» — событие глобального масштаба. По значимости она сравнима с крупнейшими экономическими форумами, а по туристической привлекательности — с самыми популярными спортивными играми мира. Выставка будет способствовать привлечению в нашу страну крупных инвестиций и инноваций. В проекте существует также запуск нового транспортного и автодорожного полотна. Двухэтажные автобусы для туристов AstanaBustours или экскурсионные автобусы, так называемые «дабл-дакеры» будут курсировать по улицам. Данный вид услуг для приезжих уже давно используется во многих крупных городах мира, а теперь будет доступен и для гостей нашей столицы.

Сегодня основой для развития туристической отрасли является Государственная программа по форсированному индустриально-инновационному развитию Республики Казахстана на 2010-2014 годы (ГПФИИР). В ее рамках разработана Отраслевая программа развития перспективных туристских направлений Республики Казахстан. В Карту